

Palvelukuvaus - CircVol-hankkeen asiantuntijapalveluiden hankinta yritysyhteistyön fasilitointiin ja toimintamallin luomiseen

Tausta

Helsingin kaupunki on yksi yhdestätoista partnerista 6Aika -hankkeessa CircVol (Suurivolyymisten sivuvirtojen ja maamassojen hyödyntäminen kaupungeissa 2018–2020, <https://circvol.fi/>), jonka tavoitteena on mm. edistää kiertotalouden mukaista liiketoimintaa. Helsingin osatoteutuksessa (2019–2020) on ollut tarkoitus kartoittaa ja vahvistaa biologisiin virtoihin tukeutuvaa yritysekosysteemiä Helsingin seudulla ja koota yritysklusteri, jonka kanssa yhdessä kirkastettaisiin Helsinkiin visioitu biointegraatin konsepti operointimalleineen.

Helsingin osatoteutusta koordinoi kaupunginkanslian elinkeino-osasto. Helsingin kaupunkistrategian 2017–2021 mukaisesti haluamme tukea yritysekosysteemejä ja -klustereita tarjoamalla mm. monipuolisia sijaintimahdollisuuksia hyvin saavutettavilla alueilla. Haluamme erottautua globaalin vastuun paikallisen toteuttamisen kansainvälisesti verkottuneena edelläkävijänä. Päästövähennyksiä ja kiertotalouden hankkeita toteutetaan Helsingissä yhteistyössä yritysmaailman ja kaupunkilaisten kanssa. Parhailaan valmistellaan kaupungin oman toiminnan kiertotalouden tiekarttaa, jossa yhtenä kärkenä on biologisten virtojen fiksumpi hyödyntäminen. Helsinki haluaa toimia yhä aktiivisemmin alustana mielenkiintoisille ja tuloksellisille innovaatioille, jotka tuottavat myös uusia vientimahdollisuuksia.

Kaupungin sisäisenä kehittämiskohteena ovat bio- ja kiertotalousyrityksille suunnatut palvelut sekä kaupunkisuunnittelun mahdollistamat alustat yritysten toiminnalle. Tavoitteena on luoda edellytyksiä teollisille ja urbaaneille symbiooseille, joissa toisen jäte on toisen raaka-ainetta ja toimijat tuottavat toisilleen lisäarvoa hyödyntämällä tehokkaasti raaka-aineita, teknologiaa, palveluja ja energiaa. Bio- ja kiertotalouden alustan suunnittelu Östersundomin alueelle viivästyy kaavoitustilanteen vuoksi, mutta hankkeen aikana pyritään tunnistamaan muita mahdollisia kehityskohteita kaupungin alueella.

Helsingin CircVol hankkeen osatoteutuksen päivitetty tavoitteet ovat:

- Biologisiin virtoihin tukeutuvan kiertotalouden yritysekosysteemin tunnistaminen ja sen vahvistuminen Helsingin seudulla
- Kaupungin eri toimijoiden, yritysten ja seudun muiden sidosryhmien kanssa yhteistyössä luotu toimintamalli bio- ja kiertotalouden teollisten ja urbaanien symbioosien vahvistamiseen kaupungeissa

Tavoitteisiin pyritään seuraavilla toimenpidekokonaisuuksilla 1-3

1. Biologisiin virtoihin tukeutuvan bio- ja kiertotalouden yritysekosysteemin tunnistaminen ja tarpeiden kartoitus Helsingin seudulla (toteutettu 2019)

9.8.2019

PALVELUKUVAUS

[Numero]

Lähes 200 bio- ja kiertotalousalan yritykselle lähetettiin kysely, jossa selvitettiin heidän sijoittumis- ja palvelutarpeitaan sekä kiinnostusta yhteistyön tiivistämiseen niin kaupungin toimijoiden kuin muiden yritysten kanssa. Kyselyn tuloksia täydennettiin 36 yrityshaastattelulla ja yrityksille suunnatun työpajan tuloksin. Yrityskartoituksen rinnalla toteutettiin alueellinen biomassakartoitus (biomassat, teollisuuden sivutuotteet ja jätteet, palveluiden eloperäiset jätteet), jonka tarkoituksena oli tuottaa tietoa potentiaalista, joka piilee näissä resurssivirroissa kiertotalouden raaka-aineena. Kartoitusten alustavat tulokset esiteltiin 11.12.2019 kick off –seminaarissa.

Yrityskartoitus osoitti mm., että kiertotaloutta edistävä elinkeinopolitiikka edellyttää ylikunnallista, yhteistä visiota pääkaupunkiseudulla ja sellaisten kiertotalouden kärkien tunnistamista, joilla liiketoiminta päästään laajentamaan kansainvälisille markkinoille. Tärkeänä pidettiin myös Helsingin kaupungin myönteistä suhtautumista teknologioiden pilotoiteihin ja kokeilukulttuurin edistämiseen.

2. Suositus Helsingin kaupungin toimintamalliksi bio- ja kiertotalouden teollisten ja urbaanien symbioosien vahvistamisessa (2020)

Hankkeen toisena vuonna keskitytään kehittämään Helsingille soveltuvaa biotalouden teollisten ja urbaanien symbioosien fasilitoinnin mallia. Innoitus toimintamallin kehittämiseen saatiin mm. hankeyhteistyöstä Motiva Oy:n kanssa ([FISS](#)) ja toisaalta Malmön kaupungin kokemuksista, joihin tutustuttiin hankkeen benchmarking matkalla.

Toimintamalli palvelee laajalti kaupunkiorganisaatiomme oppimista bio- ja kiertotalouden liiketoiminnan edellytyksistä ja yritysten palvelutarpeista. Tarkoitus on edelleen laajentaa ja vahvistaa kaupungin sisäistä verkostoa mm. aktiivomalla hankkeen toteutukseen mukaan uusina tahoina mm. kaupunkiympäristö-toimialan yleissuunnittelu ja kaupunginkanslian eri yksiköt. Lisäksi pyritään selkiyttämään alueellisten toimijoiden ja kaupungin oman organisaation roolia yritysekosysteemin vahvistamisessa.

Seuraavilla osatoimenpiteillä 2.1 -2.5 pyritään vastaamaan muutamiin yritysten ja sidosryhmien esittämiin kehitysideoihin ja –tarpeisiin, jotka on mahdollista toteuttaa jo hankkeen aikana.

- 2.1. Yrityksille suunnattu kick off –seminaari ”Helsingin seudun biovirroista kiertotalouden liiketoimintaa” ja työpaja
 - Kick off ja työpaja toteutettiin joulukuussa 2019 yhteistyössä Forum Viriumin, LUKE:n ja Motiva Oy:n kanssa. Yrityksille suunnatussa työpajassa käynnistettiin yritysyritys yhteistyö ja kuultiin yritysten toiveita.
- 2.2. Tulevaisuuden kiertotalous -Bioperäiset kaasut –tapahtuma
 - Yrityksille kohdennettu tapahtuma on tarkoitus järjestää Helsingissä elokuussa 2020.
- 2.3 Helsingin seudun biovirrat kiertotaloudessa haaste digitalisaatiotyöpaja ja/tai hackaton
 - Tapahtumasta järjestämisestä vuonna 2020 vastaa Forum Virium. Helsingin kaupunki osallistuu suunnitteluun ja arviointiin.
- 2.4 Työpaja/koulutustilaisuus kiertotalouden liiketoiminnallistamisesta
 - Yrityksille kohdennettu tilaisuus on tarkoitus järjestää touko-kesäkuussa 2020 yhteistyössä NewCo:n ja Tampereen yliopiston kanssa.
- 2.5. Benchmarking- ja verkostoitumisvierailut
 - Kansainvälinen benchmarking toteutetaan 1-2 ulkomaan matkalla ja keräämällä tietoa kotimaasta käsin. Kotimaisia vierailukohteita valitaan markkinoitavaksi 3-4 kpl, joista toteutetaan eniten kiinnostusta herättävät 2-3 vierailua. Ulkomaan matkojen yhteyteen pyritään järjestämään yrityksille verkostoitumismahdollisuuksia mm. messujen yhteydessä.

9.8.2019

PALVELUKUVAUS

[Numero]

Yrityksille järjestetyssä työpajassa painotettiin myös yhteistä visiointia ja ehdotettiin mm. työpajaa teemalla Helsinki 2050 sekä kiertotaloushaaste-hackatonia. Työpajassa ehdotettiin myös benchmarking vierailuja liiketaloudellisesti kannattaviin biojalostamoihin, joissa tuotanto perustuu pääosin sivuvirtoihin tai jätteiksi luokiteltuihin raaka-aineisiin. Ehdotettiin myös kohteita kaupunkeihin, joissa energiantuotantolaitos on symbioosissa laajempaan kiertotalouskylään.

3. Selvitys bio- ja kiertotalouden yritystoiminnan aluetarpeista Helsingissä sekä kehityskohteiden osoittaminen kaupunkisuunnittelussa (2020)

Selvitys hankitaan myöhemmin tänä vuonna erillisenä palvelukokonaisuutena yhteistyössä Helsingin kaupungin Kaupunkiympäristö –toimialan kanssa.

Hankinnan kohteena olevat konsulttipalvelut tukevat erityisesti toimenpidekokonaisuuden 2 toteutusta ja vähäisemmässä määrin kaupunkisuunnittelua koskevaa toimenpidekokonaisuutta 3. Arvostamme palvelun tarjoajien osaamista sekä bio- ja kiertotalouden liiketoiminnasta, että tuloksellisen yhteistyön järjestämisestä kuntien, yritysten ja muiden sidosryhmien välillä.

Työn sisältö ja alustava aikataulu

Konsultin kokoavana tehtävänä on suosituksen laadinta Helsingin kaupungin toimintamalliksi biotalouden teollisten ja urbaanien symbioosien vahvistamisessa. Suosituksessa tulee huomioida tulokset Helsingin osatoteutuksen ensimmäisestä vaiheesta (yritysekosysteemin tunnistaminen ja tarpeiden kartoitus), kaupunkisuunnittelua tukevasta selvitystyöstä (Toimenpide 3) sekä kokemukset vuonna 2020 järjestettävästä yritysytteistyöstä.

Suositus tulee olla kokonaan valmis esiteltäväksi 18.11.2020 CircVol hankkeen loppuseminaarissa. Konsultti kokoaa tiivistävän seminaariesityksen toimintamallin valmistelutyöstä ja suosituksesta sekä esittelee työn vähintään yhdessä tilaajan osoittamassa tilaisuudessa.

Suositus käännetään soveltuvin osin englanniksi ja julkaistaan kieliversiot kaupungin Internet-sivustolla ja mahdollisesti muilla sopivilla digitaalisilla alustoilla.

Suosituksen laadintaan on kytketty seuraavat viisi osatehtävää, jotka kaikki sisältyvät tämän hankinnan kohteena olevaan asiantuntijapalveluiden kokonaisuuteen. Nämä monipuolista osaamista edellyttävät palvelut kilpailutetaan yhtenä kokonaisuutena hankkeen kiireisen aikataulun vuoksi. Kokonaisuuden koordinointi edellyttää hyvin järjestettyä vuorovaikutusta tilaajan kanssa.

Osatehtävä 1. Selvitetään kaupungin sisäisten toimijoiden, naapurikuntien sekä muiden seudun potentiaalisten yhteistyökumppanien yhteistyöhalukkuus ja roolit osana kaupungin toimintamallia.

Konsultti käyttää selvityksessä parhaaksi katsomiaan menetelmiä. Tehtävän toteuttaminen edellyttää ymmärrystä Helsingin kaupungin organisaatiosta ja toiminnasta sekä sidosryhmistä pääkaupunkiseudulla.

Osatehtävä 2. Täydennetään vuonna 2019 toteutettua yrityskartoitusta tilastotiedolla bio- ja kiertotalousalan yritysten muodostamasta ekosysteemistä Helsingissä ja kootaan näistä tiivis katsaus fasilitoinnin toimintamallia varten tämän ekosysteemin merkityksestä kestäväen kehityksen turvaajana kaupungissa.

Katsaukseen valitaan 3-4 sopivaa tilastomittaria, kuten esimerkiksi eri kokoisten yritysten lukumäärä, yritysveron tuotto ja erilaisten työpaikkojen tarjonta. Tilastotietojen keruussa on

9.8.2019

PALVELUKUVAUS

[Numero]

mahdollista hyödyntää tilaajan hallussa olevaa toimiala- ja aluekohtaista yritysdataa sekä Kaupunkitutkimus ja –tilastot –yksikön asiantuntemusta. Toimialaluokitus noudattaa näissä aineistoissa TOL2008-luokitusta. Dataa löytyy aina 2000-luvun alusta vuoteen 2018 saakka.

Hankkeessa jo toteutetun yrityskartoituksen data on käytettävissä katsausta laadiittaessa henkilötietojen suoja huomioiden. Yrityskartoituksessa jaettiin kohteena olleet noin 200 yritystä seuraaviin luokkiin (ei vastaa TOL2008-luokitusta): Ruoan alkutuotanto ja rehuteollisuus, elintarvikkeiden ja juomien valmistus, panimot, ruokapalvelut, elintarvikkeiden tukkukauppa, lemmikkieläinten ruoka, metsäsivuvirtojen hyödyntäminen, kasvisivuvirtojen (muu kuin metsä) hyödyntäminen, rakentamisen sivuvirtojen hyödyntäminen, lannoitteet ja maanparannusaineet, muut biopohjaiset tuotteet (ml. kemikaalit), energiajärjestelmät, energian tuotanto, kierrätysmateriaalien logistiikka ja käsittely, laite- ja teknologiatoimittajat sekä suunnittelu- ja IT-ratkaisut. Yrityksistä kerättiin myös seuraavat perustiedot: henkilöstökokoluokka, liikevaihto ja liikevoittoprosentti.

Osatehtävä 3. Benchmarking vierailujen ja matkojen järjestäminen sekä arviointi

Kansainvälinen benchmarking toteutetaan 1-2 ulkomaan matkalla ja keräämällä tietoa kotimaasta käsin. Kotimaisia vierailukohteita valitaan markkinoitavaksi 3-4 kpl, joista toteutetaan eniten kiinnostusta herättävät 2-3 vierailua. Ulkomaan matkojen yhteyteen pyritään järjestämään yrityksille verkostoitumismahdollisuuksia mm. messujen yhteydessä. Kaupunki tarjoaa messuilla yrityksille fasilitointia kontaktien hankkimiseen organisoimalla mm. tapaamisia tarjolla olevien työkalujen avulla.

Konsultti suunnittelee houkuttelevat matkaohjelmat yhdessä tilaajan kanssa, varmistaa tarpeen mukaisten palveluiden saatavuuden matkoilla (kuljetukset, tilat, opastukset), huolehtii ilmoittautumisesta matkoille ja vierailuille sekä vastaa yhdessä tilaajan kanssa markkinoinnista. Konsultti on mukana matkoilla ja vierailuilla matkanjärjestäjänä. Kohteiden valinnassa huomioidaan yritysten ilmaisemat tarpeet ja kiinnostuksen kohteet. Vierailuista kootaan viestinnällisesti edustavat kohde- ja matkaraportit. Lisäksi osallistujilta kerätään palaute, joka hyödynnetään osana toimintamallia.

Yhteisillä matkoilla tavoitellaan myös osallistujien sitouttamista yhteistyöhön Helsingin seudulla. Vierailujen tulee tukea tunnistetun yritysekosysteemin vahvistumista sekä yritysten ja kaupungin yhteisen vision määrittelyä biotalouden teollisten ja urbaanien symbioosien kehittämisessä sekä keskinäisen luottamuksen vahvistumista. Benchmarking-matkaa ja kotimaan vierailuita voidaan hyödyntää myös toimenpiteen 3 toteutuksessa (maankäytön suunnittelu osana fasilitoinnin toimintamallia).

Ulkomaan matkoja ja kotimaisia vierailuja markkinoidaan ensisijaisesti tunnistetulle yritysekosysteemille ja toissijaisesti pääkaupunkiseudun muille sidosryhmille sekä CircVol-partnereille. Tehtävän toteutuksessa on riskinä erittäin kireä aikataulu ja epävarmuus osallistujien houkuttelussa. Ulkomaan matka ja kaikki vierailut pyritään kuitenkin toteuttamaan syyskuun puoliväliin 2020 mennessä. Matkaraporttien osallistujapalautteineen tulee olla valmiit kahden kuukauden sisällä järjestetystä vierailusta kuitenkin siten, että kaikki raportit on toimitettu tilaajalle marraskuun loppuseminaariin 2020 mennessä.

Ulkomaan kohteiksi on alustavasti suunniteltu mm. Amsterdamia (Port of Amsterdam, World Bio Markets) sekä Etelä-Ruotsia/Tanskaa (ks. UBIS-hanke (<https://ubis.nu/>)). Kotimaisia kohteita voisivat olla esimerkiksi Nokian ECO3, Porvoon Kilpilahden bioteollisuus, VTT:n T&K alusta Espoon Kivenlahdessa tai Forssan tai Mikkelin alueen biotalousklusterit.

Osatehtävä 4. Yritystilaisuuksien fasilitointi ja arviointi

9.8.2019

PALVELUKUVAUS

[Numero]

Tehtävänä on fasilitoida yritysysteistyötä hankkeessa järjestettävissä tilaisuuksissa (3-5 kpl) ja/tai koota niistä osallistujien arvioinnit toimintamallia varten.

- Työpaja/koulutustilaisuus kiertotalouden liiketoiminnallistamisesta, touko-kesäkuu 2020
- Tulevaisuuden kiertotalous -Bioperäiset kaasut –tapahtuma, elo-syyskuu 2020
- Helsingin seudun biovirrat kiertotaloudessa haaste digitalisaatio-työpaja ja/tai hackaton, syyskuu 2020

Osatehtävä 5. Toimenpidekokonaisuutta 3 tukevan yritysysteistyön järjestäminen

Hankkeessa järjestetään 1-2 erityisesti yrityksille kohdennettua tilaisuutta (neuvottelu, suljettu työpaja tms. työmuoto) toimenpidekokonaisuutta 3 varten (Selvitys bio- ja kiertotalouden yritystoiminnan aluetarpeista Helsingissä sekä kehityskohteiden osoittaminen kaupunkisuunnittelussa).

Konsultti osallistuu yritysysteistyön suunnitteluun ja markkinointiin yhteistyössä tilaajan kanssa, fasilitoi tilaisuudet sekä kokoaa osallistuneiden yritysten arvioinnin toimintamallia varten. Vaikuttavaa yritysysteistyötä voi järjestää toki muullakin tavoin, kuin kokoontumalla kasvokkain, jos työmuoto on tarkoituksenmukainen.

Kustannukset

Hankkeessa on varattu tähän asiantuntijapalveluiden kokonaisuuteen maksimissaan 67 000 euroa, joka sisältää tässä osin EAKR-rahoitusta saavassa hankkeessa arvonnalisäveron (24 %). Tarjousta pyydetään 54 000 euron (alv 0 %) kokonaishinnalla. Lisätyön mahdollisuutta ei ole.

Tarjoushinta käsittää tarjouspyynnön mukaisten tehtävien kaikki kustannukset (ml. työt, materiaalit, palvelun tarjoajan matkat kotimaassa ja ulkomailla, digitaaliset alustat ja työvälineet).

Erikseen sovittuna ja tarpeen mukaan tilaaja voi vastata yhteiskuljetusten kustannuksista vierailukohteisiin (linja-auto, tilataksi tms.). Osallistajat vastaavat kukin osaltaan ulkomaille suuntautuvien benchmarking-vierailuiden matka- ja majoituskustannuksista. CircVol hanke tarjoaa yrityksille matkaohjelman ns. de minimis –tukena (500 euroa/yritys). Käytännössä ohjelma on maksuton yritykselle, jolla on edellytykset saada tätä tukimuotoa eli saadun tuen maksimiraja ei ole vielä täytynyt. Yritykset voivat hakea tilaajalta tukea myös osallistumismaksuihin kansainvälisiin tapahtumiin, maksimissaan 1000 euroa/yritys (de minimis).

Tilaajalla on erillinen budjetti hankkeen ulkoiselle viestinnälle, kielikäännöksille sekä tilaisuuksien käytännön järjestelyihin (tilavuokrat, tarjoilut, esiintymispalkkiot). Tilaajan kanssa voi tarpeen mukaan neuvotella edellä mainitun budjetin käytöstä tämän palvelukuvauksen mukaisten tehtävien toteuttamisen yhteydessä.

Tarjouksen sisältö

Tarjouksessa tulee olla:

- työsuunnitelma konsulttityölle, joka sisältää minimissään tehtävien vaiheistuksen, toteutustavat ja resursoinnin eri vaiheissa, varautumisen ongelmatilanteisiin, mahdolliset yhteistyökumppanit sekä aikataulun ja ehdotuksen vuorovaikutuksen järjestämisestä tilaajan kanssa,
- projektihenkilö/-t ja heidän osaamisensa sekä suunnitelma projektihenkilöiden osallistumisesta eri tehtävien toteuttamiseen

9.8.2019

PALVELUKUVAUS

[Numero]

Myöhästyneitä tarjouksia ei oteta vastaan.
Hankinnan tekijä pidättää itsellään oikeuden hyväksyä tai hylätä tarjous tai olla hyväksymättä mitään annetuista tarjouksista.